

Roční strukturální šetření P 5-01 A P 4-01

Zdrojem dat pro časové řady Informačního a mediálního sektoru jsou v současné době pravidelná roční strukturální šetření malých ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví (P4–01) a ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví (P5-01) doplněná o informace z administrativních zdrojů.

Bližší informace o šetřeních P4-01 a P5-01 naleznete na adrese:

http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/psz_2009_rocni_vykazy

Základní a výběrový soubor

Množina ekonomických subjektů spadající pod výkaznickou povinnost šetření P4-01 a P5-01 je určena ČSÚ na základě údajů z Registru ekonomických subjektů (RES).

Základní soubor (ZS) pro šetření P4-01 tvoří ekonomicky aktivní fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku a pro P5-01 právnické a fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku a vybrané fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku. Ekonomická aktivita podniku se určuje pomocí administrativních zdrojů.

Základní zpravodajskou jednotkou tohoto šetření je podnikatelský subjekt, tj. právnická nebo fyzická osoba, která má postavení podnikatele. Subjekty jsou rozděleny, bez ohledu na svou hlavní činnost, do dvou skupin:

- fyzické osoby podnikající na základě Živnostenského zákona (a obdobných předpisů)
- právnické osoby, podnikající na základě Obchodního zákona, tedy obchodní společnosti (mezi ně patří i fyzické osoby zapsané v Obchodním rejstříku)

Protože pro tyto dvě skupiny platí předpisy, upravující jejich účetní systém různým způsobem, byly tomu přizpůsobeny i dotazníky.

Fyzické osoby (nezapsané v Obchodním rejstříku) bez ohledu na počet zaměstnanců, jsou obesílány formulářem P 4-01.

Právnické osoby a fyzické osoby, zapsané v Obchodním rejstříku (účtující ze zákona v soustavě podvojného účetnictví), jsou obesílány výkazem P 5-01.

Výkaz P 5-01 doznal mnoha změn, které byly motivovány jak snahou o zkvalitnění výstupů z těchto šetření, tak snížením administrativní zátěže respondentů. V této souvislosti byl zrušen dosavadní koncept tří mutací výkazu dle velikosti zpravodajské jednotky a zaveden systém tří verzí základního (kmenového) výkazu (rovněž podle velikosti) doplněných o přílohy, které jsou zasílány výběrově.

Výběrový soubor (VS) se u obou úloh (P4-01 i P5-01) dělí na tři části:

1. **Část plošného výběru**, která je šetřena vyčerpávajícím způsobem, tj. aktivní ekonomické jednotky s parametry pro plošný výběr automaticky spadají pod výkaznickou povinnost. Jedná se o jednotky, jejichž absence ve výběrovém souboru by mohla snížit validitu údajů na úrovni určitého odvětví, institucionálního sektoru,

případně velikostní skupiny. Plošná část VS podléhá v průběhu sledovaného období aktualizaci.

2. **Část 100% výběru**, pod kterou spadají výběrová strata (zjednodušeně skupina subjektů se stejnou ekonomickou činností a velikostí dle počtu zaměstnanců), jejichž vysoká obsazenost je důležitá pro korektní průběh dopočtů a podobu konečných výstupů. Část 100% výběru se v průběhu sledovaného období neaktualizuje.
3. **Část stratifikovaného náhodného výběru**, kam náleží všechny jednotky nesplňující podmínky pro plošný nebo 100% výběr.

Rozdělení na výše popsané části je platné pro VS všech let časové řady 2005-2008, ale hranice mezi nimi jsou pohyblivé. Plošná část VS v letech 2005-2007 zahrnovala pro úlohu P4-01 jednotky s 20 a více zaměstnanci a jednotky bez ohledu na počet zaměstnanců s ročním obratem se 100 a více mil. Kč, pro úlohu P5-01 byla hranice položena na úrovni 100 a více zaměstnanců a 200 a více mil. Kč. Výběrový soubor pro rok 2008 stanovil hranici pro plošnou část na úroveň 20 a více zaměstnanců pro šetření P4-01 i P5-01. Dále zahrnul subjekty bez ohledu na počet zaměstnanců, pokud jejich roční obrat překročil 200 mil. Kč a všechny zástupce institucionálního sektoru Nefinanční podniky veřejné (ISEKTOR 11001). Část 100% výběru byla v letech 2005-2007 v přímé úměře k hranici pro plošnou část mnohem rozsáhlejší než v roce 2008 a vedle řídky obsazených výběrových strat pokrývala u většiny ekonomických činností oblast s 20 až 99 zaměstnanci.

System dopočtů

Rozsáhlá reforma statistického zjišťování (viz níže kapitola Revize) přinesla i změny v systému dopočtů. Na rozdíl od minulých let došlo k odklonu od metody převažování ve prospěch metody imputace. Zjednodušeně řečeno se každé jednotce (s 20 a více zaměstnanci) nebo skupině jednotek (s 0-19 zaměstnanci) na základě vývoje v totožném stratu a informací z administrativních zdrojů dopočte dle předem definovaných vztahů mezi ukazateli požadovaná struktura dat.

V rámci ročních šetření P4-01 a P5-01 se dopočty používají v následujících případech:

1. **Úplná nonresponse.** Dupočítávají se data jednotkám z výběrového souboru, které nepředložily výkaz. V případě nonresponse velmi významných podniků se specifickou strukturou a vývojem dat může dojít k výraznému zkreslení výsledků statistického šetření.
2. **Částečná nonresponse.** Tento případ nastává v okamžiku, kdy jednotka ve vysoké kvalitě vyplnila část výkazu a zbytek je nutno dupočítat. Typickým příkladem částečné nonresponse u výkazu P5-01 jsou některé organizační složky zahraničních společností, které jsou schopny pravdivě vykázat výnosy a náklady dosahované na území ČR, ale objem aktiv/pasiv nejsou schopny odlišit od celku zahraniční matky. U výkazu P4-01 se problém částečné nonresponse dotýká například jednotek uplatňující výdaje procentem z příjmů.

3. **Odhad nešetřené části základního souboru.** S pomocí vývoje jednotek ve výběrovém souboru a informací z administrativních zdrojů je nutné odhadnout data za celý základní soubor.
4. **Přechod z nižší do vyšší mutace.** Jednotky obeslané sestavou výkazu P5-01 se zjednodušenou strukturou příloh je nutné dopočítat na nejdetailnější úroveň.

Revize

Data publikovaná na základě ročních šetření P4-01 a P5-01 bývají definitivní a zpětným revizím podléhají jen ve výjimečných případech. Avšak počínaje rokem 2008 přešel ČSÚ v souladu s ostatními zeměmi EU na novou mezinárodní odvětvovou klasifikaci NACE revize 2 (v ČR CZ-NACE). Změny v některých oborech byly významné a nebylo možné použít dříve publikovaná data pouze s přečíslovanými činnostmi. ČSÚ vyvinul metodu zpětného přepočtu časových řad na úrovni mikrodat, přičemž zohlednil i nově zjištěná chybná zařazení některých podniků v letech 2005-2007. Nově byly pro dopočty v celé časové řadě od roku 2005 využity i dostupné administrativní zdroje. Vzhledem k časové a metodické náročnosti nebyl proces přepočtu ještě definitivně ukončen a ČSÚ počítá s jejich revizí při zpracování roku 2009. Z těchto důvodů jsou data v časových řadách prezentována jako předběžná.